

INDHOLDSFORTEGNELSE

Havearkitekt M.D.H. Torben Michelsen:	TILLÆGET:
Lapidarier s. 85	Årsmøde s. 73
Parkeringspladser s. 89	Årsskrifter s. 77
	Fra dagbladene s. 78

ÅRSMØDE

Foreningen for Kirkegårds-kulturs årsmøde i Odense den 23. maj d. a. fik et udmærket forløb. Sekretæren, kirkegårdsinspektør Rud Nielsen fungerede som formand i næstformandens, borgmester Ove Hansens sted, da denne var kaldt til uventet møde i folketinget. Efter at Rud Nielsen havde budt den store forsamling velkommen, valgtes kirkegårdsinspektør Ørsted, Holbæk, til dirigent.

Den fungerende formand indledte sin beretning med personligt formede mindeord om foreningens afdøde formand, domprovst Carl Bay. På grund af dennes langvarige sygdom havde foreningens arbejde i det forløbne år ikke været stort. Man havde koncentreret sig om at udgive bladet „Vore Kirkegårde“, der var udsendt med de sædvanlige fire hefter i et gennemsnitligt oplag på 1150 eksemplarer. Frieksemplarer var sendt i et antal af 180 til kirkeministeriet, stiftøvrighederne, provsterne og de kgl. bygningsinspektører.

Medlemskredsen omfattede 167 menighedsråd, der havde tegnet sig for ialt 305 eksemplarer af bladet, 21 foreninger med 42 eksemplarer og 436 personlige medlemmer, heraf 92 i udlandet.

Kirkeministeriets tilskud på 2000 kr. var blevet beskåret med 5 %, men af særlige midler i ministeriet havde foreningen haft den glæde i stedet at modtage et eengangstilbud på 1000 kr. Fra landbrugslotteriet var gennem landbrugsministeriet som tidligere år modtaget 1500 kr.

Salget af kirkegårdsprotokoler, gravstedbreve og vedtægter var gået tilfredsstillende. En protokol til registrering af asker i fællesgrave var under udarbejdelse.

Rud Nielsen sluttede sin beretning med på den samlede bestyrelses vegne at foreslå den tidligere mangeårige redaktør af „Vore Kirkegårde“, havearkitekt Johannes Tholle, valgt til æresmedlem. Forslaget blev vedtaget med akklamation og en telegrafisk hilsen til det nye æresmedlem afsendt.

Beretningen blev enstemmigt godkendt.

Rud Nielsen forelagde derefter de reviderede regnskaber for foreningen og forlaget. Kirkegårdsinspektør Hans Rønø, Roskilde, mente, at restoplaget af provst Exners både smukke og gode kirkegårdsbog repræsenterede en ikke ringe værdi og derfor ikke i status burde figurere med 0. Den måtte kunne komme nye menighedsråd til nytte, og Rønø var villig til at redigere en annonce til Menighedsrådenes Blad for at fremme salget, hvad forsamlingen bifaldt.

Der blev derefter givet decharge for regnskabet.

Under punktet „Virksomhedsplan“ oplæste den fung. formand et brev fra medlem af bestyrelsen, kirkekasserer A. Skytt, Haderslev, hvori denne anbefalede en større kontakt med landets menighedsråd tilvejebragt, først og fremmest ved at formidle en konsulenttjeneste, så foreningen kunne tilbyde en saglig og kyndig vejledning i kirkegårdsspørgsmål. Der var et stort behov for en sådan hjælp. Der skete kostbare fejl-dispositioner landet over, endda i allerbedste mening, idet baggrunden for dem var at rationalisere driften og begrænse udgifterne. Uerstattelige værdier gik imidlertid ofte tabt derved, fordi menighedsrådene var uden sagkyndig vejledning af folk, der foruden at være fagligt dygtige havde et livssyn med forståelse af og ærbødighed for alt af værdi ved vore kirker. Det var brevskriverens opfattelse, at menighedsrådene i udstrakt grad ville gøre brug af en konsulentordning og

der vedfatte interesse for vor forenings virke. Foreningen burde snarest søge sig repræsenteret i de forhandlinger, der i henhold til dagspressen var i gang mellem Kirkeministeriet og Landsforeningen af Menighedsråd om spørgsmålet.

Rud Nielsen gjorde opmærksom på, at det i brevet omtalte samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd var etableret. Der fandtes havekonsulenter ansat under adskillige ministerier, kun kirkeministeriet stod uden kirkegårdssagkyndig bistand på dette meget store og vigtige fagområde, men desværre synes man ikke særlig interesseret i ansættelse af konsulenter. Een var under alle omstændigheder for lidt. Der burde nok være lige så mange som der er kgl. bygningsinspektører.

Provst Exner slog til lyd for, at foreningen i første omgang udvirkede, at det blev menighedsrådene tilladt at lade en kirkegårdskyndig bistå kirkesynene. Bestyrelsen fik bemyndigelse til at nedsætte et udvalg om sagens bedst mulige løsning.

Derefter aflagde redaktøren, havearkitekt Torben Michelsen, beretning. Der var udsendt ialt 9 hefter under hans redaktion, og der manglede endnu 3, hvorefter han ønskede at trække sig tilbage. Stenhuggermester Max Brinkløv var ikke glad for, at redaktøren i en artikel havde kaldt Danmark et u-land, hvad gravmonumenter angår. Stenhuggerorganisationerne havde udskrevet en konkurrence om bedre gravminder mellem kunstnere og havde ladet de præmierede udføre. De stod på udstillingspladser hos stenhuggere landet over, men var usælgelige. Hvad vej skal vi så gå? sluttede Max Brinkløv, uden at få svar. (Redaktøren havde i sin beretning gjort rede for hvilke veje man i vore nabolande gik for at højne gravmonumentkulturen. – red.)

På forslag af bestyrelsen vedtoges det at forhøje kontingentet for alle fra 15 til 25 kr. årligt.

Borgmester Ove Hansen, stenhuggermester Max Brinkløv og inspektør Falmer-Nielsen genvalgtes til bestyrelsen. I stedet for provst Exner, der på grund af alder ønskede at fratræde, valgtes arkitekt Johannes Exner og i stedet for amtsrådsmedlem Jens Hansen, der var afgået som formand for Landsforeningen af Menighedsråd, valgtes den nye formand for samme forening, landsretssagfører Knud Frederiksen.

Som nyt medlem af bestyrelsen og designeret formand valgtes sognepræst Gøtke-Hansen, Otterup, og som designeret sekretær nyvalgte kirkegårdsinspektør Falmer-Nielsen, Mariebjerg kirkegård.

Til næste mødested enedes man om Viborg stift.

Efter frokosten holdt provst Exner et klart og instruktivt foredrag om „kirkegården i dispositionsplanen“, hvori han understregede, at ethvert sogn efter hans mening burde have sin egen kirkegård, der så vidt muligt burde ligge omkring kirken, fordi kirken og kirkegårde organisk hørte sammen. Kirkegården var indviet jord og dermed et kirkeligt anliggende.

Efter at Odense kirkegårdsudvalg havde været vært ved et kaffebord sluttede det vellykkede møde med en kirkegårdsvandring på Odense smukke, gamle Assistens Kirkegård under ledelse af kirkegårdsinspektør Sigurd Jacobsen.

Hans Rønø.

ARSREGNSKAB 1/4 1965 - 31/3 1966

Indtægter:

Kassebeholdning 1/4 1965			127,40
Kontingenter	11.254,97	18,03	11.236,40

Tilskud:

Kirkeministeriet	2.000,00		
Landbrugslotteriet	1.500,00		3.500,00
Renter			28,09

Udgifter:

Kontorudgifter	793,50	2.787,38	1.993,88
„Vore Kirkegårde“	2.010,20	10.596,26	8.586,06

Møder og foredrag	3.895,99	
Diverse	366,05	
Kassebeholdn. 31/3 1966	50,45	
Ialt	14.892,43	14.892,43

Horsens, den 2. april 1966.

Volmer Rud Nielsen.

Regnskabet er revideret efter kassebog og kassebilag, kassebeholdningens tilstedeværelse er kontrolleret, og der har intet været at bemærke.

Århus, den 12. april 1966.

Erik Kofoed.

Horsens, den 13. april 1966.

Ejnar Jensen.

Status pr. 31/3 1966

Kassebeholdning	50,45	
Tilgode for kontingenter	176,00	
Tilgode for annoncer	853,75	
Annonceprovision		457,60
Bogtrykker, „Vore Kirkegårde“ Bd. 22, nr. 4.		2.129,70
Avisudklip, „Vore Kirkegårde“ Bd. 22, nr. 4.		116,90
Kontorudgifter		150,00
Foreningens gæld	1.774,00	
	2.854,20	2.854,20

Horsens, den 2. april 1966

Volmer Rud Nielsen.

Budget 1/4 1966 - 31/3 1967

Indtægter

Kassebeholdning 1/4 1966	ca.	50,00
Kontingenter	ca.	11.225,00
Tilskud: Kirkeministeriet	ca.	1.900,00
Landbrugslotteriet	ca.	1.500,00
Renter	ca.	25,00

Udgifter

Kontorudgifter	ca.	2.000,00
„Vore Kirkegårde“	ca.	11.000,00
Møder	ca.	1.200,00
Diverse	ca.	450,00
Kassebeholdning 31/3 1967	ca.	50,00
	ca.	14.700,00
	ca.	14.700,00

Horsens, den 2. april 1966.

Volmer Rud Nielsen.

ARSREGNSKAB 1/4 1966 - 31/3 1967

Indtægter

Kassebeholdning 1/4 1966			50,45
Kontingenter	10.294,89	16,50	10.278,39
Tilskud:			
Kirkeministeriet	2.900,00		
Landbrugsministeriet	1.500,00		4.400,00
Renter			33,57

Udgifter

Kontorudgifter	388,70	1.944,80	1.556,10
„Vore Kirkegårde“	1.249,15	12.784,23	11.535,08
Møder og foredrag			1.070,80

Diverse	422,75	
Kassebeholdning 31/3 1967	177,68	
		<hr/>
Ialt	14.762,41	14.762,41

Horsens, den 4. april 1967.

Volmer Rud Nielsen.

Regnskabet er revideret efter kassebog og kassebilag, kassebeholdningens tilstedeværelse er kontrolleret, og der har intet været at bemærke.

Horsens, den 10. april 1967.

Ejnar Jensen.

Århus, den 21. april 1967.

Erik Kofoed.

Status pr. 31/3 1967

Kassebeholdning	177,68	
Tilgode for kontingenter	1.256,00	
Tilgode for annoncer	2.516,00	
Annonceprovision		532,00
Bogtrykker, „Vore Kirkegårde“ Bd. 22, nr. 7		3.012,50
Bogtrykker, „Vore Kirkegårde“ Bd. 22, nr. 8		3.220,00
Foreningens gæld	2.814,82	
		<hr/>
	6.764,50	6.764,50

Horsens, den 4. april 1967.

Volmer Rud Nielsen.

Budget 1/4 1967 - 31/3 1968

Indtægter

Kassebeholdning 1/4 1967	ca.	175,00
Kontingenter	ca.	14.500,00
Tilskud: Kirkeministeriet	ca.	2.000,00
Landbrugslotteriet	ca.	1.500,00
Renter	ca.	25,00

Udgifter

Kontorudgifter	ca.	2.300,00
„Vore Kirkegårde“	ca.	13.000,00
Møder og foredrag	ca.	2.400,00
Diverse	ca.	450,00
Kassebeholdning 31/3 1968	ca.	50,00

ca. 18.200,00 ca. 18.200,00

Horsens, den 4. april 1967.

Volmer Rud Nielsen.

Foreningen for Kirkegårdskulturs Forlag

ÅRSREGNSKAB 1/4 1965 - 31/3 1966

Indtægter

Kassebeholdning 1/4 1965			2.870,67
Protokoller	7.943,10	4.479,29	3.463,81
Vedtægter & Småskr.			317,70
Kirkegårdsbogen			73,50
Renter			89,22

Udgifter

Kontorudgifter	1,50	1.688,30	1.686,80
Gravstedsbreve	350,00	638,00	288,00
Kassebeholdning 31/3 1966			4.840,90

Ialt 6814,90 6.814,90

Horsens, den 2. april 1966.

Volmer Rud Nielsen.

Regnskabet er revideret efter kassebog og kassebilag, kassebeholdningens tilstedeværelse er kontrolleret, og der har intet været at bemærke.

Århus, den 12. april 1966.

Erik Kofoed.

Horsens, den 13. april 1966.

Ejnar Jensen.

Status pr. 31/3 1966

Kassebeholdning	4.840,10	
Protokoller: Tilgode for salg	2.156,00	
Oplag	1.133,00	
Gravstedsbreve: Tilgode for salg	60,00	
Oplag	563,20	
Vedtægter & småskrifter: Oplag	108,00	
Kirkegårdsbogen: Oplag	450,00	
Kontorudgifter		625,00
Forlagets formue		8.685,30
	<hr/>	
	9.310,30	9.310,30

Horsens, den 2. april 1966.

Volmer Rud Nielsen.

Redaktionen har erfaret, at kirkegårdsinspektør *Tage Lombolt*, Sct. Mikkel kirkegård, Slagelse, har fejret 25 års jubilæum som kirkegårdsinspektør i Slagelse. En forsinket lykønskning.

Kirkegårdsinspektør *Volmer Rud Nielsen* kan den 1. august dette år fejre 25 års jubilæum som kirkegårdsinspektør ved Horsens kirkegårde.

25 års jubilæer

Fhv. kirkegårdsinspektør ved Odense kirkegårde *O. Råbaug-Askegård* fejrede den 28. februar i år 75 års fødselsdag.

Kirkegårdsinspektør *C. Walbjørn Christensen*, Holstebro kirkegård, fejrede den 20. februar i år 60 år.

En forsinket, men hjertelig lykønskning til begge.

Fødselsdage

Norsk kremasjons forening

Der indmeldtes 50 nye medlemmer i 1966. Medlemskontingentet er 10 kr. – en gang for alle!

I 1966 er 1 nyt krematorium taget i brug: Haslum.

Krematorierne i Orkanger og Haugesund påregnes at tages i brug i 1967.

I Norges 33 krematorier var det samlede antal kremationer i 1966: 8509 mod 7734 i 1965. Antallet af døde i hele landet var i 1965: 35.317 og 21,89 % blev kremerede. For de kommuner, der har krematorier var gennemsnitsprocenten for hjemmehørende kremerede i 1965: 52,90 % og i 1966: 53,05.

I følgende byer var i 1966 kremationsprocenten for hjemmehørende døde højere end procenten for kistebegravede:

Moss	85,00
Hamar	82,78
Oslo	79,24
Drammen	77,58
Steinkjær	66,66
Rjukan	62,12
Trondheim	60,80
Horten	59,09
Bergen	54,99
Larvik	53,62
Kristiansund	53,37
Tønsberg	52,53

Årskrifter 1967

En sammenligning af disse tal med tallene for de tilsvarende krematorier nævnt i „Vore Kirkegårde“, Bind 22 nr. 6, viser en ret stærk stigning for dem alle.

Vidste De, at Danmark er placeret næsthøjest i Europa hvad angår kreationsprocent?

Rækkefølgen ser sådan ud:

Storbritannien	44,40
Danmark	34,50
Tjekkoslaviet	32,50
Sverige	31,80
Schweiz	27,58
Norge	21,89
Østrig	6,93
Holland	6,48
Finland	4,10

Det fremgår af beretningen fra „Norsk kremasjons forening“.

Dansk Ligbrændingsforening

54 sider, format 24×18 cm. Smukt redigeret hæfte med artikler, hvoraf især kan fremhæves: „Norske kirkegårdsforhold“ af kirkegårdskonsulent, havearkitekt Karen Reistad. „Gravskik og idealisme i det 19. og 20. århundrede“ af billedhugger William Fridericia. Tre nye mindesmærker opstillede på fælles urnegrave, hhv. August Keils skulptur på Struer kirkegård, Edgar Funchs skulptur på Sundby kirkegård og William Fridericias mindesmærke på Søndermark kirkegård, Frederiksberg, bliver vist, gennemgået og kommenteret, sidstnævnte af kirkegårdsinspektør, cand. hort. Jørgen Jørgensen.

Af beretningen fremgår, at antallet af kremationer i 1966 udgjorde ialt 17.465, en stigning på 944 fra året forud, hvorefter kreationsprocenten fra 34,4 steg til 35,4 for hele landet.

Kreationsprocenterne udgjorde for Stor-København og de 10 krematoriebyer med højeste procent:

Køge	84,5
Frederiksberg	77,4
Gladsaxe	75,5
København	73,0
Gentofte	69,1
Glostrup	64,8
Svendborg	60,0
Nakskov	59,0
Randers	56,0
Nykøbing F.	55,6
Aalborg	53,3
Aarhus	52,2
Holbæk	45,8
Roskilde	45,7
Næstved	45,0

Danmark havde i 1966 ialt 28 krematorier, i 1967 regner man med at forøge antallet af ibrugværende til 32, forøgelsen sker med krematorier i Lyngby, Hillerød, Vejle, og måske Ballerup.

I 1966 indmeldtes 3.166 nye medlemmer; der er nu ialt 180.738.

Fra danske dagblade

5/4. Bornholms Tidende: Rønne kirkegård bliver moderniseret.

5/4. Vendsyssel Tidende: Ny kirkegård på Frederikshavnsvej i Sæby indviedes 15. april.

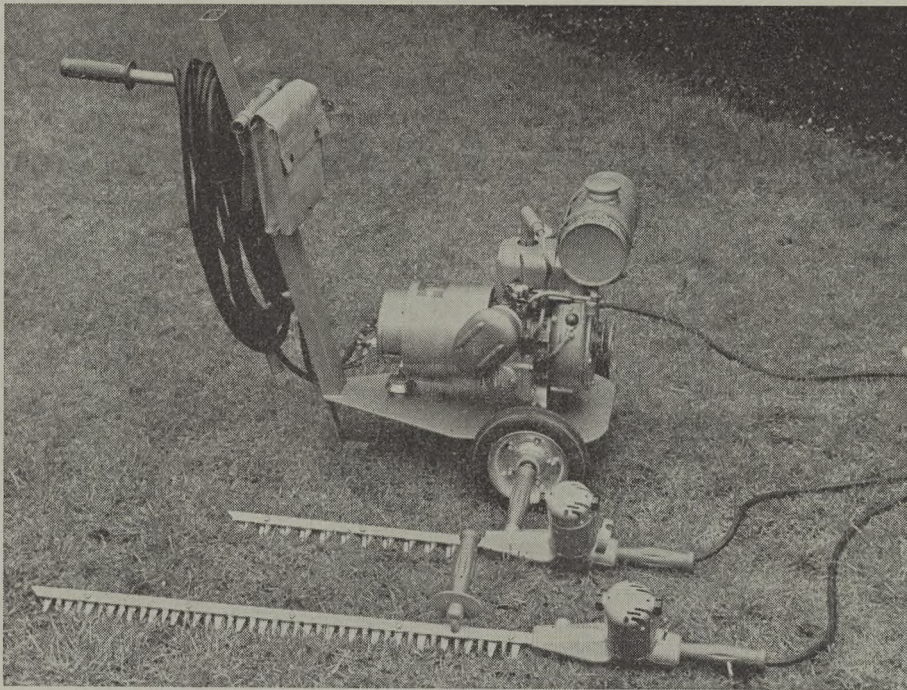
5/4. Thisted Amts Tidende: Vestervig menighedsråd har valget mellem en bekostelig kirkegårdsudvidelse eller fornyet anvendelse af Sct. Thøgers kgd.
7/4. Kristeligt Dagblad: Kgds. udvidelse i Vojens på 200 gravpladser. Senere anlægning af 3 ha til samme formål. (haveark. R. Christensen, Åbenrå.

11/4. Grenå Folkeblad: Urnegård og „de ukendtes grav“ etableres på Grenå kgd. Urnegården har plads til 100 urner.

14/4. Fyns Tidende: Kgds. udvidelse i Søllinge.

- 19/4. Silkeborg Avis: Regulering af Grønbæk kgd. mod nord (haveark. M. Eriksen).
- 23/4. Frederiksborg Amts Avis: Planer om ny kirke og udvidelse af kirkegård på 40.000 m² i Hørsholm kommune. Ved fuld udbygning af kommunen bliver arealbehovet 90.000 m² ialt. Opføres der krematorie i Hørsholm-Birkerød området ændres behovet.
- 25/4. Silkeborg Avis: Af regnskaber 1966-67 for Herning tre kirkesogne fremgår, at der hidtil er brugt 657.000 kr. til etablering af den nye kirkegård.
- 25/4. Herning Folkeblad: Herning ny kirkegård bliver plantet til i år. Anlægsarbejderne har indtil nu kostet 756.838 kr.
- 27/4. Horsens Folkeblad: Kattrup-Tolstrup sogneråd har anmodet kirkeministeriet om tilladelse til at flytte kirkegårdsdiget en halv meter ind mod kirkegården. Menighedsrådet går ind for flytningen, som kan ske uden at grave sløjfes.
- 28/4. Sønderjyden: Udvidelse af kgd. i Havnbjerg med 800 gravpladser. Arealet er 1,02 ha.
- 6/5. Lolland-Falster Venstreblad: Kirkegården i Stubbekøbing tages i brug til efteråret.
- 9/5. Kalundborg Folkeblad: Udvidelse af Sejerø kirkegård.
- 9/5. Silkeborg Avis: Flygtningekirkegården i Grove er udvidet med 1300 gravpladser. Genbegravelserne indledes i juli-august måned.
- 10/5. Thisted Amts Tidende: Vestervig menighedsråd har vedtaget udvidelse af den eksisterende kirkegård ved køb af jord. Udvidelsen er anslået til at koste ca. 100.000 kr.
- 9/5. Randers Amtsavist: Ørsted menighedsråd har erhvervet areal vest for kgd. Arealet skal anvendes til yderligere forskønnelse af kgd. Brolagt p-plads anlægges af kommunen nord for kirkegården med direkte adgang til denne.
- 12/5. Ringkøbing Amts Avis: Skjern kirkegård udvides med ny kgd. til ca. 75.000 kr.
- 13/5. Vordingborg Dagblad: På urnekirkegården i Præstø er der rejst et 3 m højt egetræskors.
- 17/5. Holstebro Dagblad: 243.000 kr. er afsat til første del af anlæg af den ny kirkegård i Holstebro. Menighedsrådet overvejer at opføre krematorium i Holstebro.
- 18/5. Aktuelt: Helsingør kommune forhandler med indenrigsministeriet og kirkeministeriet om anlægning af p-plads ved kgd. Kirkeministeriet skal godkende udformningen af parkeringspladsen og muren omkring den mod kirkegården.
- 18/5. Morsø Folkeblad: Nykøbing menighedsråd har vedtaget at forhøje taksterne for vedligeholdelse af grave med mere end 100 %. Fredningsperioden nedsættes fra 25 til 20 år.
- 18/5. Roskilde Dagblad: Sct. Jørgensbjerg kirkegård udvider om kort tid sit areal med 15.000 m². Yderligere inddrages ca. 3000 m² vest for det nuværende kirkegårdsareal til urnelund.
- 18/5. Morsø Folkeblad: Nykøbing Mors menighedsråd har besluttet at erhverve et areal på 7.798 m² til udvidelse af kirkegården.
- 24/5. Politiken: Højesteret har fastslået, at menighedsrådene ikke kan nedlægge veto mod kirkeministeriets tilladelse til opgravning af tyske soldater- og flygtningegrave med henblik på en samling af ligene på et mindre antal kirkegårde. Denne afgørelse var altså en frifindelse af kirkeministeriet, som 13 jydsk menighedsråd havde anlagt sag mod, og det blev en stadfæstelse af Landsrettens dom.
- 24/5. Lyngby-Tårnbæk bladet: Indvielse d. 6/6 1967 af Parkkirkegården og nyt kapel ved Gyrithe Lemches vej i Lundtofte.
- 21/3. Gudbrandsdalen: Udvidelse af Nord-Sel kgd. på 390 gravpladser.
- 21/3. Glåmdalen: Grum kgd. udvides. (landskabsark. Leila Reinola).
- 22/3. Sunnmørsposten: Borgrund planlægger kgd. med 1.700 gravpladser.
- 31/3. Dagningen: Mesnoli kgd. udvides. Ringsaker menighedsråd har bevilget 7.500 kr.

Fra norske dagblade

HÆKKE- KLIPNING

uden
batteribesvær

på
den halve
tid!

ELECTRIC's mobile strømaggregat, type AL 50, 12 volt/25 amp. (360 watt) med luftkølet, effektivt støjdæmpet 2-takts SACHS benzinmotor og LITTLE WONDER hækkeklipper enten: model 1612-40 cm eller model 3012-75 cm, begge med kraftig 12 volt el-motor og 20 m kabel. Trækstangen er udformet som kombineret smøre- og opbevaringsbeholder for hækkeklipperen. Aggregatet leveres også uden hækkeklipper.

o/s **Electric**

VESTERBROGADE 181 - KØBENHAVN V - TELEFON (01) 31 08 00

Specialister i el-aggregater

Flymo s.v.æ.v.e.r mens den klipper

Flymo professionel vejer kun 14 kg - men *hvilke* 14 kg! Let at bære fra og til arbejdet. Flymo professionel har mange andre fordele: Minimal vedligeholdelse, maximal klippe-effekt bl. a. på langt og vådt græs, uundværlig til klipning af skrånninger, kanter, under træer, buske, bænke. Højeste anerkendelse fra fagfolk.

Mange professionelle sparer hver dag tid og penge med FLYMO:

»Jeg har aldrig set noget lignende før. Flymo professionel er uovertruffen på skrånninger og til klipning af langt græs. Jeg kan anbefale den på det bedste« siger entreprenør Osva Carlson, Bredekilde, Kalundborg.

»Arbejdstimerne er blevet nedskåret med 2/3 del. Jeg vil med glæde anbefale FLYMO til enhver greenkeeper eller anlægsgartner« siger mr. L. Beetham, Huddersfield Golf Club.

Flymo- professionel

Flymo-forhandleren vil med glæde demonstrere den ny FLYMO professionel for Dem. Send venligst kuponen ind idag - og tag hermed første skridt til en nedskæring af omkostningerne.

Jeg vil gerne vide mere om Flymo professionel

NAVN

STILLING

ADRESSE

sendes til A. Hansen's Amagerfrø, Maskinafdelingen, Kastrup.

